

Lőrincze Lajos tanár úr emlékére

Annak idején – az iskolák államosítása (1948) után – a körösladányi Általános iskolában Nagy Ilona tanítónőnek köszönhetjük sokan, hogy szép magyar nyelvünk helyesen írásának alapvető elemeire megtanított bennünket. Ráadásul utána a Magyar Rádióból figyelemmel kísérhettük a 90 éve született Lőrincze Lajos (1915–1993) tanár úr útmutatásait is (*Édes Anyanyelvünk*). Azóta is ezek biztonsága alapján élünk, dolgozunk és hálás köszönetet mondunk érte. Ugyanis magyarságunk része, hogy magyarul beszélünk, és hogy helyesen beszélünk magyarul! Aggódásom az oka annak, hogy most a következő kérdésekkel kapcsolatban az alábbi sorokat leírom.

Befolyása következtében nagy a média írástudóinak felelőssége. Tevékenységemben, gyógyszerészként és egyetemi tanárként, József Attila etikai parancsa – a „*dolgozni csak pontosan, szépen szabad*” elve – vezérelt. 1956-ban hangzott el Örkény István tapasztalata, a *hazudtak éjjel-nappal, hazudtak minden hullámhosszon*. Az olvasó azt hinné, hogy mai társadalmunkban mindez a múlté.

Az olvasó esetenként felületességet és csúsztatást, netán szándékosságot vagy igénytelenséget kénytelen feltételezni; ő ugyanis tudja – nem kell ellenőriznie, mert tudja – hogy a 4 több, mint a 3, ettől kezdve fenntartásai vannak azokkal a hírekkel szemben is, amelyek ellenőrzésére egyébként nincs lehetősége (pl. szak-képzettsége).

A másik a médiában terjesztett pongyolaság. Mert mit jelent a *legoptimálisabb* és a *legideálisabb*? S mit a *kihangsúlyozom*, amikor általában a *hangsúlyozom* is elég lenne. Mi értelme a *de ennek ellenére* kétszeres ellentétnek? Mit fejez ki az *a egyetem* és *a oktató* kitétel? A *miatt* és *végezt* névutó helytelen használata. Gyakori a terjengős fogalmazás és a töltelékszavak alkalmazása. Miért szükséges az idegen szavak indokolatlan halmozása? (A szerző netán így kívánja kompenzálni dolgozata egyébként szerény szakmai színvonalát.)

Az *én* személyes névmás használata a mindennapi életben természetesen rendben van. Más a helyzet azonban, ha a nyilatkozó művész, politikus vagy egyetemi oktató, és nyomtatott oldalanként háromszor írja, hogy *én*; és ez nem csupán nem szép...

Ismét más: lakáshirdetésekből gyakori a terület nagyságának jelzése m^2 helyett „ nm ”-ben, ami egyébként a nanométer rövidítése. Mi ez, ha nem pongyolaság?

A számos ok között bizonyára a számítógépes szövegszerkesztés szintén reális magyarázat lehet (nevezetesen az, hogy „a szavakat éppen ott választják el, ahol sikerül”, és nem ott, ahol kell). Erre hivatkozni azonban nincs mentség, mert ez is csupán igénytelenség. Persze, lehet, hogy egyszerűen csak a médiszakemberek „tö-

megegyártása” az oka. Felvetődik a kérdés, hogy a média szereplői az ilyen nyelvtani alapelemeket miért képtelenek elsajátítani. Ez oly teljesíthetetlen kérdés lenne?

Esetleg nem egészen véletlen az anyanyelvi és képernyőbizottság célja, hogy megrostálják a műsorvezetőket (feltételezem, hogy e törekvés objektív). A nézők mindennapi tapasztalata, hogy olyan műsorvezetők láthatók a tévéadásokban és hallhatók a rádióban, akiknek a magyar nyelvismerete igen hiányos (ennek ellenére állítólag elég szép fizetést kapnak). Nyilván az sem felemelő, ha a riport alanya hadar, raccsol vagy éppen pösze, ám a műsorvezetőnek mégis csak más besorolásba kellene tartoznia! A televízióban természetesen fontos a jó megjelenés is, de mindez nem kompenzálja – és főleg nem menti – az előbbieket!

Írásommal kiállni kívántam a magyar nyelv védelme mellett, egyúttal tisztelni akartam az *Édes Anyanyelvünk* sorozat szerzőjének emléke előtt.

Kata Mihály